

Bryssel, 16. kesäkuuta 2020
(OR. en)

8610/20

EDUC 248
SOC 393
JEUN 47

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 8317/20

Asia: Neuvoston päätelmät covid-19-kriisin torjunnasta koulutuksessa

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston päätelmät covid-19-kriisin torjunnasta koulutuksessa. Neuvosto hyväksyi päätelmät 16. kesäkuuta 2020 kirjallisella menettelyllä neuvoston työjärjestyksen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ja neuvoston päätöksen 2020/556 1 artiklan mukaisesti.

Päätelmät toimitetaan julkaistaviksi EU:n virallisessa lehdessä pysyvien edustajien komitean 3. kesäkuuta 2020 tekemän päätöksen mukaisesti.

Neuvoston päätelmät covid-19-kriisin torjunnasta koulutuksessa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

KOROSTAA SEURAAVAA:

1. Covid-19-pandemia on vaikuttanut koulutusjärjestelmiin ja aiheuttanut niille ennennäkemätöntä painetta maailmanlaajuisesti ja kaikkialla unionissa. Se on muuttanut merkittävästi tapojamme oppia, opettaa, kommunikoida ja tehdä yhteistyötä koulutusyhteisöissä ja niiden välillä. Tämä on vaikuttanut niin oppijoihin¹, heidän perheisiinsä, opettajiin, kouluttajiin ja oppilaitosten johtajiin kuin koko yhteiskuntaan.
2. Pandemian puhkeamisesta lähtien jäsenvaltiot ja oppilaitokset ovat toteuttaneet merkittäviä toimia varmistaakseen oppijoiden ja henkilöstön turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä oppimis- ja opetustoiminnan jatkumisen turvatakseen oikeuden koulutukseen.
3. Hätätöimenpiteenä suurin osa jäsenvaltioista on päättänyt oppilaitosten laajoista sulkemisista samalla, kun käyttöön on otettu nopeasti vaihtoehtoisia toimintatapoja ja tuettu etäoppimista ja -opetusta erityisesti digitaalisin ratkaisuin. Muutos on tuonut mukanaan erilaisia haasteita, jotka kohdistuvat jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmiin ja sidosryhmiin, erityisesti oppijoihin, heidän perheisiinsä sekä opettajiin ja kouluttajiin, mutta se on myös tarjonnut arvokkaita oppimiskokemuksia ja nopeuttanut oppilaitosten digitalisaatiota.

¹ Tässä asiakirjassa käsite *oppija* on ymmärrettävä laajemmassa merkityksessä siten, että sillä tarkoitetaan oppijoita kaikentyyppisessä ja -tasoisessa koulutuksessa, mukaan lukien varhaiskasvatus, yleissivistävä koulutus, ammatillinen koulutus, aikuiskoulutus ja korkeakoulutus.

4. Näissä poikkeusoloissa jäsenvaltiot ovat tehneet merkittävää yhteistyötä, osoittaneet solidaarisuutta ja tukeneet toisiaan kriisiaikana vaihtamalla säännöllisesti tietoja kansallisesta tilanteesta, haasteista ja suunnitelluista tai jo toteutetuista toimenpiteistä ja suunnitelmista sekä jakamalla mahdollisuuksien mukaan avoimesti oppiresursseja.

ON TIETOINEN SEURAAVASTA:

5. Kriisin alkuvaiheessa useimpien jäsenvaltioiden oppilaitokset toimivat vielä totuttuun tapaan, ja niissä keskityttiin oppijoiden ja henkilöstön turvallisuuden varmistamiseen muun muassa ottamalla käyttöön suoja- ja hygieniatoimenpiteitä sekä antamalla tietoa ja ohjausta yhteistyössä kansallisten koulutus- ja terveysviranomaisten kanssa.
6. Tilanteen edetessä oppilaitoksia suljettiin yhä enemmän useimmissa jäsenvaltioissa. Jotta oppimisprosessin jatkuminen voitaisiin varmistaa, jäsenvaltiot, oppilaitokset ja asianomaiset sidosryhmät ovat toteuttaneet merkittäviä toimia mukauttaakseen ja suunnitellakseen koulutussisältöä ja varmistaakseen sen käytön etäopetuksessa. Toimia on tuettu asiaankuuluvalla ohjeistuksella sekä joustavalla hallinnoinnilla, jatkuvalla seurannalla ja parannuksilla ja mukauttamalla lainsäädäntöä kansalliset olosuhteet huomioiden. Jäsenvaltioiden ja oppilaitosten lähtökohdat ovat saattaneet vaihdella koulutusjärjestelmien digitaalisen valmiuden osalta, mukaan luettuina digitaalisten oppimismateriaalien ja -materiaalien saatavuus sekä opettajien ja kouluttajien valmius antaa etäopetusta.

7. Yksi keskeisimmistä haasteista on ollut osallisuuden ja sen varmistaminen, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta etäopetusta. Joillakin oppijoilla, opettajilla, kouluttajilla ja perheillä ei välttämättä ole tarvittavia digitaalisia taitoja, mahdollisuutta käyttää tekniikkaa tai pääsyä internetiin, mikä voi haitata vakavasti erityisesti muita heikommista lähtökohdista sekä maaseudulta, syrjäisiltä alueilta ja voimakkaasti kaupungistuneilta alueilta tulevien oppijoiden oppimista. Lisäksi on erityisopetusta tarvitsevia oppijoita, joiden olisi saatava opinnoissaan neuvontaa ja lisätukea. Oppilaitosten sulkeminen on ollut erityisen haasteellista sosioekonomisesti muita heikommassa asemassa oleville oppijoille, joilla ei välttämättä ole valmiuksia kotona opiskeluun ja joilla on yleensä oikeus maksuttomaan kouluateriaan, sekä oppijoille, jotka ovat vaarassa jättää koulunkäynnin kesken.
8. Oppilaitokset ovat enemmän kuin paikkoja, joissa opiskellaan, opetetaan ja koulutetaan, sillä ne ovat myös turvallisia ympäristöjä, joihin liittyy tunne järjestyksestä ja yhteisöllisyydestä ja joissa on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen. Pandemian pelko ja erityisesti perheväkivallasta tai sen uhasta kärsiville vaikea sosiaalinen eristyneisyys aiheuttavat ahdistusta ja stressiä. Siksi on ollut olennaisen tärkeää tarjota ja antaa psykologista ja emotionaalista tukea, jotta voidaan varmistaa oppijoiden, heidän perheidensä sekä opettajien ja kouluttajien hyvinvointi sekä fyysinen ja henkinen terveys.
9. Opettajien ja kouluttajien on täytynyt sopeutua nopeasti lähiopetuksesta etäopetukseen siirtymiseen. Kohdennettua lisäkoulutusta on tarvittu, sillä kaikilla opettajilla ja kouluttajilla² ei ollut etäopetuksen tehokkaan järjestämisen ja tarjoamisen edellyttämää kokemusta, itseluottamusta, tietoja, taitoja ja osaamista. Opettajien sitoutuminen on usein käsittänyt oppituntien pitämisen lisäksi myös toimia, joilla varmistetaan oppijoiden edistyminen ja hyvinvointi. Tarve mukautua nopeasti uuteen työympäristöön on voinut lisätä opettajien työtaakkaa, mikä on heikentänyt heidän työ- ja yksityiselämänsä tasapainoa. Näissä olosuhteissa opettajat, kouluttajat ja tukihenkilöstö ovat osoittaneet erinomaista sitoutumista ja luovuutta ja suhtautuneet avoimesti yhteistyöhön, yhteiskehittämiseen ja vertaisoppimiseen.

² OECD:n TALIS-tutkimuksen (2018) mukaan alle 40 prosenttia opettajista tuntee olevansa hyvin valmistautunut tieto- ja viestintätekniikan käyttöön opetuksessa.

10. Vaikka siirtyminen digitaaliseen opetukseen ja oppimiseen on ollut keskeisen tärkeää oppimisprosessin jatkumisen kannalta, digitaalinen opetus ei voi kokonaan korvata laadukasta lähiopetusta ja -oppimista. Lisäksi äkillinen siirtyminen digitaaliseen opetukseen ja oppimiseen oli monissa tapauksissa pikemminkin hätäratkaisu, eikä tapoja laajamittaisen digitaalisen etäopetuksen optimaaliseen tarjoamiseen ehditty suunnitella. Jotkut opettajat ja kouluttajat eivät olleet koskaan aiemmin opettaneet verkossa, ja vaikka heidän selviytymis- ja sopeutumiskykyään on kiitettävä, covid-19-pandemian yhteydessä koettua digitaalista etäopetusta ja -oppimista ei sen arvosta huolimatta olisi välttämättä pidettävä digitaalisen etäopetuksen yleisenä normina.
11. Oppijoiden perheiden sekä opettajien ja kouluttajien välistä yhteistyötä on täytynyt lisätä ja etäopiskelun mahdollistamiseen on täytynyt sitoutua vahvemmin. Työtehtävien sekä lasten oppimisen tukemisen ja lastenhoitovelvoitteiden yhteensovittaminen on ollut vaativaa kotona työskenteleville vanhemmille ja huoltajille. Lisähaasteena niille vanhemmille ja huoltajille, jotka eivät ole pystyneet työskentelemään kotoa käsin, on ollut pienten lasten päivähoidon järjestäminen.
12. Etäopiskeluympäristössä erityisen haastavaa on opetussuunnitelmien käytännön opintojaksojen toteuttaminen. Tämä koskee erityisesti ammatillista koulutusta, jossa käytännössä oppiminen muodostaa suuren osan opetussuunnitelmista. Ammatillisessa koulutuksessa olevat oppijat ovat saattaneet joutua muita heikompaan asemaan, koska kriisi on vaikuttanut useisiin työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen osallistuviin työnantajiin. Tilanne on heikentänyt joissakin tapauksissa myös niiden oppisopimusoppilaiden toimeentuloa, jotka turvautuvat työnantajilta saataviin maksuihin ja korvauksiin.
13. Erityisesti alhaisen osaamistason aikuisopiskelijoilla ei toisinaan ole digitaaliseen oppimiseen osallistumisen edellyttämiä tietoteknisiä taitoja, mikä voi heikentää heidän mahdollisuuksiaan täydennys- ja uudelleenopiskeluun.

14. Yksi suurimmista haasteista on ollut opintosuoritusten arviointi ja pisteytys, ja jotkin jäsenvaltiot ovat suositelleet keskittymistä formatiiviseen arviointiin ja erilaisten oppimisolosuhteiden huomioon ottamista. Tämä liittyy haasteeseen saattaa lukuvuosi tehokkaasti päätökseen, mikä on erityisen tärkeää päättökokeiden ja loppututkintojen näkökulmasta, koska se vaikuttaa jatkossa eri koulutustasojille pääsyyn. Asiaankuuluvien koulutusalan sidosryhmien, myös laadunvarmistuksesta ja tutkintojen tunnustamisesta vastaavien viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten, välinen tiedonvaihto, yhteistyö ja vuoropuhelu voivat tältä osin muodostaa perustan hyödylliselle koordinoitulle toimintatavalle. Tämä voi olla erityisen hyödyllistä päätettäessä korkea-asteen oppilaitosten pääsyaatimuksista ottaen asianmukaisesti huomioon niiden itsemääräämisoikeus ja kansalliset olosuhteet.
15. Pandemia on vaikuttanut myös oppimiseen liittyviin liikkuvuusmahdollisuuksiin Euroopassa ja kansainvälisesti. Monet oppilaitokset ovat kiinni, joten liikkuvuusohjelmiin osallistuvat opiskelijat ovat kohdanneet erilaisia ongelmia, jotka liittyvät liikkuvuusjakson jatkamiseen, majoituksen ja terveydenhuollon saantiin, oikeuteen saada apurahoja ja stipendejä sekä kotimaahan palaamiseen. Liikkuvuusohjelmiin osallistuvat opiskelijat ovat myös saattaneet usein kohdata vakavia sosioekonomisia vaikeuksia, jotka liittyvät perheiden tulonmenetyksiin covid-19-pandemian aiheuttaman työmarkkinakriisin seurauksena.
16. Monia Erasmus+ -ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen hanketoimia on lykätty tai peruttu, ja vasta suunnitteilla olleissa liikkuvuushankkeissa on kannustettu virtuaaliseen yhteistyöhön.
17. Kriisin terveys- ja sosioekonomisiin vaikutuksiin puuttumiseksi tarvittavien investointien lisäksi on tärkeää keskittää nykyiset investointiprioriteetit koulutukseen. Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää huomata, että korkealaatuinen koulutus lisää ratkaisevalla tavalla kansalaisten hyvinvointia ja henkilökohtaista ja ammatillista kehittymistä sekä parantaa yhteiskunnan ja talouden selviytymiskykyä, minkä lisäksi sillä on tärkeä rooli elpymisessä. Tämä on otettava huomioon laadittaessa Euroopan elvytysuunnitelmaa.

TOTEAA SEURAAVAA:

18. Näistä haasteista selviämiseksi jäsenvaltiot ja niiden oppilaitokset ovat kansallisten olosuhteidensa mukaisesti toteuttaneet nopeasti useita toimenpiteitä, kuten
- kehittäneet ja jakaneet keskenään kansallisella ja/tai oppilaitostasolla etäopiskeluun sopivia laadukkaita opetussisältöjä, -materiaaleja ja -käytäntöjä;
 - tukeneet virtuaalisia oppimisympäristöjä ja mahdollistaneet olemassa olevien verkko-oppimisalustojen käytön (tai kehittäneet uusia) ja ryhmäyhteistyön välineiden käytön;
 - käyttäneet televisiolähetys- ja muuta mediaa opetussisältöjen välittämiseen;
 - laatineet erilaisia suuntaviivoja ja ohjeita etäopiskeluun osallistumisesta ja etäopetuksen tarjoamisesta, esimerkiksi digitaalisten välineiden turvallisesta käytöstä ja verkkoarvioinnista;
 - antaneet kohdennettua ammatillista täydennyskoulutusta opettajille, kouluttajille ja muulle opetushenkilöstölle;
 - tunnistaneet oppijoita, jotka eivät pysty osallistumaan etäoppimiseen, ja tavoittaneet heidät tarjoamalla tarvittavat laitteet ja internetyhteydet erityisesti maantieteellisesti eristyneiltä tai sosioekonomisesti muita heikommilta alueilta ja heikommista lähtökohdista tuleville oppijoille sekä tarvittaessa jakaneet painettua opetusmateriaalia;
 - antaneet kohdennettua tukea erityisopetusta tarvitseville oppijoille;
 - lisänneet digitaalisen sisällön saatavuutta kirjastoissa;
 - tarjonneet aterioita sosioekonomisesti muita heikommista lähtökohdista tuleville oppijoille;
 - tarjonneet erilaisia psykologisen tuen muotoja oppijoille, perheille sekä opettajille ja kouluttajille;
 - varmistaneet päivähoidon pienille lapsille, joiden vanhemmat ja huoltajat eivät ole voineet työskennellä kotoa käsin, erityisesti keskeisille työntekijöille kriittisillä aloilla, kuten terveystalveissa;
 - tarjonneet erilaisia tukimuotoja sekä muualta tuleville että muualle lähteville liikkuvuusohjelmiin osallistuville opiskelijoille;
 - antaneet säännöllisesti tietoa oppijoille, opettajille ja kouluttajille, oppilaitoksille, perheille ja muille asiaankuuluville sidosryhmille;

- kehittäneet yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten ja kansalaisjärjestöjen sekä yritysten kanssa, mukaan lukien televiestintäyritykset ja internetpalvelujen tarjoajat ja kustantajat, jotka ovat joissakin tapauksissa tarjonneet materiaaleja ja välineitä maksutta.
 - tukeneet ja kannustaneet mahdollisuuksien mukaan liikuntaa ja fyysisiä aktiviteetteja turvatoimet huomioon ottaen.
19. Vastauksena covid-19-kriisiin komissio tarjosi mahdollisuuksia lisätä joustavuutta Erasmus+ -ohjelman täytäntöönpanossa ja käytännön neuvontaa Erasmus+ -ohjelmaan osallistuville sekä kansallisille virastoille. Neuvostossa toteutettujen toimien lisäksi komissio on helpottanut jäsenvaltioiden välisiä yhteistyö- ja tiedonvaihtomahdollisuuksia.
20. Kun rajoituksia mahdollisesti puretaan terveysviranomaisten suosituksesta tilanteen kehittyessä, oppilaitosten ja työpaikalla tapahtuvaa oppimista tarjoavien yritysten uudelleen avaamisesta herää lisäkysymyksiä. Ne liittyvät muun muassa organisatorisiin ja turvallisuustoimenpiteisiin, erityisesti lähikontaktien välttämiseen, puhtaanapitoon ja hygieniaan. Tältä osin osa haasteista liittyy henkilöresurssien riittävyyteen sekä oppilaitosten valmiuteen ja kestävyyskykyyn ja erityisesti siihen, pystytäänkö niissä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet.

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN JA KANSALLISET OLOSUHTEET HUOMIOON OTTAEN:

21. Jatkamaan tietojen, kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken siitä, miten koulutusta voidaan parhaiten mukauttaa nykytilanteeseen covid-19-kriisiin liittyvästä tulevasta kehityksestä riippuen, mukaan lukien oppilaitosten uudelleen avaamiseen liittyvät eri toimenpiteet, joilla varmistetaan yhdenvertaisuus, edistetään oppijoiden ja henkilöstön hyvinvointia ja tarjotaan psykologista tukea. Edistämään tältä osin yhtenäistä ja johdonmukaista tiedonkulkua ja hyödyntämään olemassa olevia verkostoja parhaalla mahdollisella tavalla.

22. Toteuttamaan oppilaitosten uudelleen avaamisen yhteydessä paikalliset, alueelliset ja kansalliset olosuhteet huomioiden tarvittavat toimenpiteet oppijoiden ja henkilöstön turvallisuuden varmistamiseksi, mukaan lukien asianmukaiset saniteetti- ja hygieniaolosuhteet, ja jatkamaan lähioppimis- ja lähiopetustoimintaa varmistaen samalla yhtäläiset mahdollisuudet.
23. Covid-19-kriisin yhteydessä jo saatujen kokemusten perusteella ja ottaen huomioon kriisin mahdolliset pitkän aikavälin vaikutukset koulutuksen tulevaisuuteen tarkastelemaan mahdollisuuksia innovointiin ja toteuttamaan lisää toimia koulutusjärjestelmien digitalisaation nopeuttamiseksi ja tarvittaessa oppilaitosten digitaalisten valmiuksien parantamiseksi ja digitaalisen kuilun kaventamiseksi.
24. Tukemaan covid-19-kriisin yhteydessä jo saadut kokemukset huomioon ottaen opettajien ja kouluttajien digitaalisten taitojen ja osaamisen kehittämistä edelleen opetuksen ja arvioinnin helpottamiseksi digitaalisissa oppimisympäristöissä.
25. Ottaen asianmukaisesti huomioon oppilaitosten itsemääräämisoikeuden tarkastelemaan mahdollisuutta sisällyttää korkealaatuinen digitaalinen oppiminen osaksi koulutustarjontaa kaikilla tasoilla ja kaikentyyppisessä opetuksessa. Kiinnittämään tässä yhteydessä huomiota digitaalisten välineiden soveltuvuuteen oppijoiden iän ja erityistarpeiden näkökulmasta sekä tietosuoja sääntöjen, yksityisyyden suojan, eettisten näkökohtien sekä turvallisuus- ja kyberturvallisuusvaatimusten noudattamiseen.
26. Tutkimaan mahdollisuuksia parantaa opetusta ja oppimista olemassa olevaan dataan keskittyvään koulutukselliseen tiedonlouhintaan, oppimisanalytiikkaan ja tekoälyn käyttöön perustuvan seurannan ja arvioinnin avulla kiinnittäen asianmukaista huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 noudattamiseen.
27. Samalla kun tarjotaan mahdollisuuksia etäopiskeluun, digitaaliseen oppimiseen ja sulautuvaan opetukseen, kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että varmistetaan kaikenikäisten oppijoiden yhtäläiset mahdollisuudet ja jatkuva pääsy laadukkaaseen koulutukseen, varmistetaan laatu ja kannustetaan oppimistulosten validointiin ja tunnustamiseen. Vahvistaessaan oikeuden koulutukseen kiinnittämään erityistä huomiota covid-19-kriisin johdosta mahdollisesti lisääntyneen koulunkäynnin keskeyttämisen estämiseen.

28. Kannustamaan virtuaalisten liikkuvuus- ja yhteistyömahdollisuuksien käyttöä pyrittäessä lieventämään covid-19-kriisin kielteisiä vaikutuksia fyysiseen rajatylittävään liikkuvuuteen ja yhteistyöhön.
29. Tekemään yhteistyötä covid-19:ään liittyvien esteiden poistamiseksi oppimiseen liittyvältä rajatylittävältä liikkuvuudelta ottaen huomioon erilaisten arviointimenetelmien mahdolliset seuraukset, päättö- ja pääsykokeiden mahdollinen viivästyminen tai peruuntuminen sekä koulutukseen ilmoittautumisten mahdollinen viivästyminen, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti oppimiseen liittyviin liikkuvuusmahdollisuuksiin tulevana vuosina.
30. Tekemään yhteistyötä niiden oppijoiden koulutusmahdollisuuksien turvaamiseksi, jotka ylittävät naapurijäsenvaltioiden välisen rajan päivittäin koulumatkallaan, erityisesti jos rajat suljetaan pidemmäksi aikaa.
31. Tukemaan digitaalisen infrastruktuurin sekä digitaalisten taitojen ja osaamisen kehittämistä edelleen hyödyntämällä rahoitusta, jota on saatavilla unionin ohjelmista ja rahastoista, erityisesti Erasmus+ -ohjelmasta, Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevasta ohjelmasta ja Euroopan rakenne- ja investointirahastoista, rakenneuudistusten tukiohjelmasta ja näiden seuraajista sekä uudesta Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta.

PYYTÄÄ KOMISSIOTA TOIMIVALTANSA MUKAISESTI JA
TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN ASIANMUKAISESTI HUOMIOON OTTAEN:

32. Tekemään tutkimusta ja levittämään tuloksia covid-19-pandemian vaikutuksista ja siitä saaduista kokemuksista eri koulutustasoilla keskittyen etäoppimiseen ja -opetukseen sekä jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien digitaalisiin valmiuksiin keinoina vahvistaa näyttöön perustuvaa kansallista päätöksentekoa ja yhteistyötä unionin tasolla, jotta voidaan kehittää resilienssiä ja varautumista toteuttamaan oikea-aikaisia, tehokkaita ja asianmukaisia toimia mahdollisissa tulevilla hätätilanteissa.
33. Tunnustamaan Euroopan elvytyssuunnitelmaa koskevaa ehdotusta laatiessaan koulutuksen muutospotentialin onnistuneen elpymisen mahdollistavana voimana ja tarpeen investoida koulutukseen, erityisesti digitaaliseen koulutukseen, mukaan lukien infrastruktuuri ja digitaaliset taidot.

34. Tukemaan jäsenvaltioita niiden tarjotessa mahdollisuuksia investoida kestäväan koulutusinfrastruktuuriin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti ottaen lisäksi huomioon valmiudet, joita tarvitaan varmistamaan turvallisuus ja tarvittavat organisatoriset toimenpiteet covid-19-kriisin johdosta.
35. Kehitettäessä eurooppalaista koulutusalueita sekä vuoden 2020 jälkeisiä eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisia puitteita, uutta digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmaa ja uutta osaamisohjelmaa, ottamaan huomioon covid-19-kriisistä koulutusjärjestelmien digitalisaation osalta saadut kokemukset kiinnittäen samalla erityistä huomiota laatuun ja yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten osallisuuden varmistamiseen, yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamiseen, yhteenkuuluvuuden edistämiseen ja disinformaation torjumiseen.
36. Tukemaan edelleen jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa niiden kohtaamista haasteista ja toteuttamista toimenpiteistä, myös kytkemällä avoimia oppimisresursseja koskevia tietokantoja toisiinsa ja parantamalla niihin pääsyä ja niiden saatavuutta, jotta voidaan helpottaa erilaisten etäopetusmenetelmien, -välineiden ja -materiaalien jakamista. Hyödyntämään tässä yhteydessä jo käytettävissä olevia mahdollisuuksia, joita tarjoavat esimerkiksi eTwinning, kouluopetuksen eurooppalainen verkkofoorumi ja aikuiskoulutuksen eurooppalainen foorumi (EPAL). Edistämään itsearviointivälineiden, kuten SELFIE:n ja HEInnovaten, käyttöä koulujen ja korkea-asteen oppilaitosten digitaalisten valmiuksien ja digitaalisen muutoksen tukemiseksi.
37. Antamaan ja jakamaan jäsenvaltioille lisää käytännön tietoa koulutusjärjestelmien tarpeisiin tarkoitetuista rahoitusmahdollisuuksista covid-19-pandemian seurausten lieventämiseksi koronavirusinvestointialoitteiden (CRII ja CRII+) ja muiden asiaankuuluvien rahoitusmekanismien puitteissa.
38. Jatkamaan säännöllistä tiedonjakoa Erasmus+ -ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen sidosryhmien ja täytäntöönpanoelinten kanssa joustavien järjestelyjen mahdollisuuksista oppimiseen liittyvän liikkuvuuden ja hankkeiden toteuttamiseksi covid-19-kriisin yhteydessä.

39. Kartoittamaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa keinoja vastata kiireellisimpiin tarpeisiin aikoina, jolloin fyysistä liikkuvuutta rajoitetaan, sallimalla tarvittaessa jouston käyttämättömien määrärahojen kohdentamiseksi uudelleen Erasmus+ -toimien välillä.
40. Tukemaan jäsenvaltioita digitaalisten opetusmenetelmien ja koulutusmahdollisuuksien jatkokehittämisessä ja heikoimmassa asemassa oleviin oppijaryhmiin kohdistuvien covid-19-kriisin vaikutusten torjumisessa hyödyntämällä käytettävissä olevia Erasmus+ -mahdollisuuksia.
41. Levittämään Erasmus+ -ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen hankkeista sekä digitaaltaitojen ja työllisyyden edistämiseen tähtäävien eurooppalaisten ja kansallisten yhteenliittymien toimista tulokseksi saatuja asiaankuuluvia materiaaleja ja välineitä, myös virtuaalisia yhteistyökokemuksia, ja edistämään niiden käyttöä, koska ne voivat osoittautua hyödylliseksi lisätueksi vastattaessa covid-19-kriisiin jäsenvaltioiden välisen solidaarisuuden hengessä.
42. Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja ottaen asianmukaisesti huomioon oppilaitosten itsemääräämisoikeuden ja kansalliset olosuhteet, aloittamaan toimien suunnittelun covid-19:ään liittyvien esteiden poistamiseksi ja käynnistämään uudelleen oppimiseen liittyvien rajatylittävien liikkuvuusmahdollisuuksien tarjoamisen covid-19-kriisin jälkeen, muun muassa antamalla selkeät ohjeet siitä, miten oppimiseen liittyviä liikkuvuusmahdollisuuksia voidaan edistää Erasmus+ -ohjelmassa.
43. Edistämään laadukasta virtuaaliliikkuvuutta ja virtuaalista yhteistyötä ja tukemaan monimuotoliikkuvuuden kehittämistä Erasmus+ - ohjelman puitteissa ottaen huomioon, että vaikka virtuaaliliikkuvuudella ei voida korvata fyysistä liikkuvuutta, sillä on tärkeä täydentävä rooli.
44. Tekemään tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston, Unescon ja OECD:n kaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa covid-19:n vaikutuksia koulutukseen koskevien tietojen toimittamiseksi ja levittämiseksi.